

**Komunitete inkluzive
për të rinjtë**

2023

DOKUMENT PËR POLITIKA PUBLIKE

ZBATIMI I LIGJIT PËR PJSËMARRJE RINORE DHE POLITIKA RINORE

Funded by
the European Union

National Youth Council
of Macedonia

ФОНАЦИЈА
ЗА РАЗВОЈ НА
ЛОКАЛНАТА
ЗАБАВНА

LOCAL
COMMUNITY
DEVELOPMENT
FOUNDATION

BOTUES:

Këshilli Rinor Nacional i Maqedonisë
Rr. Veljko Vlahovi, nr. 7 / 1-1, 1000 Shkup
www.nms.org.mk
info@nms.org.mk

RRETH BOTUESIT:

Filip Ivkovski, u.d. kryetar

AUTOR DHE REDAKTOR

Filip Kulakov

BASHKËPUNËTORË

Mariana Angelova, Nevenka Longurova Girova, Aleksandar Mihajloviq, Ana Naumoska, Dea Zdravkovska, Dejan Petrovski, Ivana Atanasovska, Ivana Haxhi-Nikollova, Jordanço Minevski, Kristijan Panev

LEKTURË

Valentina Joshevska

PËRKTHIM NGA GJUHA MAQEDONASE

Vjosa Taipi

REDAKTIMI TEKNIK

Andrei Baxhukov

PRINTIMI

D.O.O.E.L. MotivPlus

TIRAZHI

210 kopje

VITI I BOTIMIT

2023

Ky raport monitorimi është përgatitur me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Këshillit Rinor Nacional të Maqedonisë dhe nuk pasqyron pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

RRETH PROJEKTIT

Objekti kryesor i projektit “Komunitete gjithëpërfshirëse për të rinjtë” është angazhimi i organizatave rinore të shoqërisë civile për të ofruar mbështetje për komunitetet e tyre lokale, për të përdorur mekanizmat ekzistues për pjesëmarrje në politikat lokale dhe proceset vendimmarrëse, të cilat i referohen nevojave të tyre dhe nevojave të zgjedhësve të tyre.

Aktivitetet kryesore të projektit përfshijnë: forcimin e kapaciteteve të organizatave rinore dhe këshillave rinore lokale përmes një serie punëtorish, monitorimin e zbatimit të Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore, vlerësimin e përfshirjes së të rinjve në vetëqeverisjet lokale në Maqedoninë e Veriut, hartimin e rekomandimeve të politikave dhe mbështetjen e iniciativave të avokimit rinor që rrisin pjesëmarrjen e të rinjve në politikën publike.

Projekti zbatohet nga Këshilli Rinor Nacional i Maqedonisë, së bashku me partnerët Fondacioni për Zhvillimin e Komuniteteve Lokale – Shtip, SFERA International Manastir dhe Platforma për Fuqizim Rinor JEP – Gostivar. Projekti “Komunitete Gjithëpërfshirëse për të Rinjtë” mbështetet nga Bashkimi Evropian

PËRMBAJTJA

LIGJI PËR PJSËMARRJE RINORE DHE POLITIKA RINORE	6
PJSËMARRJA RINORE	8
ASAMBLEJA KOMBËTARE RINORE	8
ORGAN KËSHILLIMOR KOMBËTAR PËR POLITIKA RINORE	8
KËSHILLA RINORE LOKALE	8
POLITIKA PËR TË RINJTË	10
STRATEGJIA KOMBËTARE PËR TË RINJTË	10
STRATEGJI LOKALE PËR TË RINJ	11
SHËRBIMET RINORE	12
ZYRA RINORE	12
QENDRA RINORE	13
NËPUNËSIT RINOR	14
QENDRA KËRKIMORE NË LIDHJE ME TEMA QË KANË TË BËJNË ME TË	15
RINJTË NË AGJENCINË PËR RINI DHE SPORT	
FINANCIMI	16
REKOMANDIME	17

LIGJI PËR PJESËMARRJE RINORE DHE POLITIKA RINORE

Në vitin 2018, me iniciativë të Klubit për çështje dhe politika rinore në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, filloi procesi për krijimin e Ligjit për të rinjtë. Procesi vazhdoi për herë të dytë, pasi në vitin 2011 nga shteti, me kërkesë të sektorit të rinisë, propozim - ligji i atëhershëm për të rinjtë u tërhoq.

Në nivel kombëtar, gjatë procesit të krijimit të ligjit, u formua një grup pune ekspertësh i përbërë nga përfaqësues të sektorit të të rinjve, me qëllim që të kontribuojë në krijimin e përmbajtjes së ligjit, bazuar në përvojat e tyre të punës me të rinjtë në nivel kombëtar dhe lokal. Gjatë këtij procesi, Këshilli Rinor Nacional i Maqedonisë me mbështetjen e organizatave të tij anëtare dhe Bazës së trajnerëve të KRNМ-së, realizoi 17 konsultime me të rinjtë në nivel lokal me qëllim të përcaktimit të nevojave të të rinjve për atë që ata dëshirojnë të zbatohet me Ligjin e ri për të rinjtë.

Më 14 janar 2020, Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi Ligjin me titull "Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore".

Ligji për pjesëmarrjen rinore dhe politika rinore është zgjidhja e parë ligjore në Maqedoninë e Veriut që garanton pjesëmarrjen e të rinjve dhe njeh të rinjtë dhe format e organizimit të të rinjve. Si i tillë, Ligji bën dallimin ndërmjet një organizate rinore, një organizate për të rinjtë dhe një organizate ombrellë rinore, dhe delegon detyrimin e Agjencisë për Rini dhe Sport për të mbajtur një Regjistër të formave të organizimit rinor. Ligji gjithashtu për herë të parë përcakton se çfarë është person i ri, politika rinore, pjesëmarrje rinore, punë rinore dhe punëtor rinor.

Për sa i përket pjesëmarrjes rinore, ligji parashikon mekanizma në nivel kombëtar dhe lokal për përfshirjen e të rinjve në proceset e politikëbërjes dhe vendimmarrjes, përkatësisht Trupin Këshillimor Kombëtar për Politika Rinore dhe këshillat rinore lokale në të gjitha komunat.

Nga aspekti i politikave rinore, në vetë Ligjin është përfshirë miratimi i strategjisë kombëtare për të rinjtë dhe strategjitë lokale rinore, si dokumente strategjike kryesore për aktivitetet rinore të cilat i planifikojnë dhe zbatojnë institucionet dhe komunat.

Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore parasheh edhe shërbime rinore, gjegjësisht mekanizma për afrimin e institucioneve për të rinjtë dhe mundësimin e rritjes dhe zhvillimit të tyre. Si të tillë, në kuadër të Ligjit janë përkufizuar zyrat për qendrat rinore, ndërsa në kuadër të institucioneve shtetërore është paraparë që të caktohet nëpunës për të rinjtë, përkatësisht

një person përgjegjës për funksionimin e zyrës rinore të lartpërmendur, si dhe për koordinimin, zbatimin dhe monitorimin e çështjeve me interes për të rinjtë në fushëveprimin e kompetencave të institucionit. Në kuadër të kapitullit Shërbimet për të rinjtë, Agjencia për Rini dhe Sport pritet gjithashtu të krijojë qendra kërkimore për tema të lidhura me rininë.

Dhe në fund, sa i përket financimit për zbatimin e këtij ligji, nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut ndahen çdo vit mjete në vlerë prej së paku 0,3%, ndërsa nga buxhetet e komunave për të rinjtë ndahen mjete në shumën prej të paktën 0,1% në vit.

And finally, in terms of funding for the implementation of this Law, no less than 0.3% are allocated from the budget of the Republic of North Macedonia, on an annual level, while at least 0.1% are allocated from the budgets of the municipalities for youth for the same time period.

PJESËMARRJA RINORE

ASAMBLEJA KOMBËTARE RINORE

Asambleja Kombëtare Rinore është një organ i formave të organizimit rinor që zgjedh përfaqësuesit e të rinjve në Trupin Kombëtar Këshillues për Politika Rinore, krijon prioritetet dhe politika për përfaqësimin e përfaqësuesve të të rinjve dhe koordinon dhe monitoron punën e tyre¹.

Asambleja Kombëtare Rinore mbledh bord iniciativ prej të paktën dy të tretat e formave të organizimit rinor nga Regjistri i Agjencisë për të Rinj dhe Sport.

Që nga miratimi i ligjit, Asambleja Kombëtare Rinore ende nuk është formuar.

ORGAN KËSHILLIMOR KOMBËTAR PËR POLITIKA RINORE

Trupi Këshillimor Kombëtar për Politika Rinore paraqet një mekanizëm bashkëpunimi ndërmjet përfaqësuesve të sektorit të rinisë dhe përfaqësuesve të organeve të administratës shtetërore që ka rol këshillues dhe mbikëqyrës në zbatimin e politikave dhe aktiviteteve rinore për të rinjtë².

Organi këshillues përbëhet nga nëntë përfaqësues të rinj të zgjedhur nga Asambleja Kombëtare e të rinjve dhe tetë përfaqësues të emëruar nga organet e administratës shtetërore. Një nga përfaqësuesit e sektorit të rinisë është emëruar si kryetar i tij.

Meqenëse Asambleja Kombëtare e të rinjve nuk është krijuar ende, përbërja e së cilës emëron anëtarët e Asamblesë Kombëtare rinore, Trupi Këshillimor Kombëtar për Politika Rinore, nuk është krijuar ende.

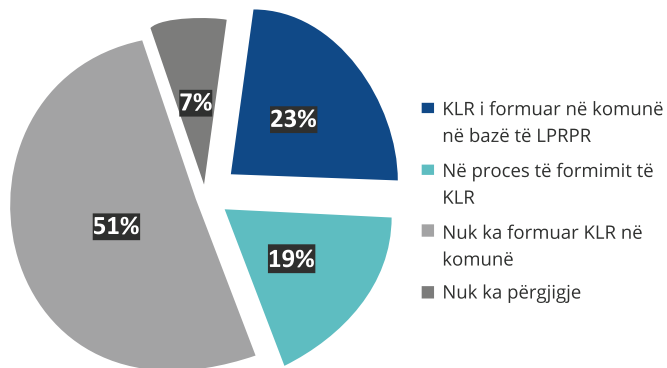
KËSHILLA RINORE LOKALE

Këshillat rinorë lokalë janë organe të vetëqeverisjes lokale të përbëra nga përfaqësues të rinj të formave të ndryshme të organizimit në Komunë, të cilët kanë rol këshillues dhe avokues për çështjet me interes të të rinjve në vetëqeverisjen lokale. Këshillat rinorë lokalë kanë rol të garantojnë pjesëmarrjen e të rinjve në nivel lokal, përkatësisht në nivel të komunës. Vetë Ligji parashikon krijimin e një këshilli rinor lokal në të gjitha 81 komunat.

Ligji parasheh edhe një procedurë të detajuar kur bëhet fjalë për krijimin e një këshilli rinor lokal për herë të parë, por ka rrethana kur në disa komuna tashmë ekziston ose ka ekzistuar një këshill rinor lokal, kështu që në raste të tilla nevojitet një transformim i këshillit për të qenë në përputhje me dispozitat ligjore.

¹ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

² Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

Sa i përket zbatimit të ligjit për formimin e këshillave rinorë lokal, vetëm 19 komuna, që përfaqësojnë vetëm 23% të numrit të përgjithshëm të komunave, kanë formuar Këshillin Rinor lokal në përputhje me dispozitat e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore. Disa nga komunat që janë deklaruar pozitivisht për themelimin e Këshillit Rinor Lokal kanë deklaruar më tej se nuk ka pasur thirrje publike për krijimin e tij, gjë që është në kundërshtim me hapat për themelimin e Këshillit Rinor Lokal sipas ligjit. Sipas anketës, në 15 komuna është duke u zhvilluar procesi i krijimit të Këshillit Rinor Lokal, në 41 komuna nuk ka filluar asnjë proces, ndërsa 6 komuna nuk kanë dhënë përgjigje.

POLITIKA PËR TË RINJTË

Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore rregullon politikat rinore në nivel kombëtar dhe lokal, përveç pjesëmarrjes së të rinjve. Sipas ligjit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut ka për detyrë të krijojë dhe miratojë një strategji kombëtare rinore për një periudhë pesëvjeçare, duke përfshirë një plan veprimi për zbatimin e strategjisë në nivel kombëtar. Secila komunë ka për detyrë të miratojë një strategji lokale të të rinjve për një periudhë prej pesë vjetësh, duke përfshirë planet e veprimit për zbatimin lokal.

STRATEGJIA KOMBËTARE PËR TË RINJTË

Strategjia Kombëtare për të Rinjtë është një dokument strategjik që përcakton synimet dhe prioritetet afatmesme për zhvillimin e politikave rinore dhe promovimin e interesave të të rinjve dhe përcakton masat organizative, financiare dhe administrative për arritjen e tyre³.

Aktualisht është në fuqi Strategjia Kombëtare për të Rinjtë e Republikës së Maqedonisë së Veriut (2016-2025), e cila mbulon këto fusha tematike: pjesëmarrjen rinore, informimin rinor, punën lokale rinore, arsimin, punësimin dhe mbështetjen para punësimit, kulturën, sportin, shëndetin dhe cilësinë e jetës⁴.

Përkundër ekzistimit të kësaj Strategjie Kombëtare, në përputhje me Ligjin e ri për pjesëmarrjen rinore dhe politika rinore, është paraparë të miratohet një strategji e re kombëtare për të rinjtë, konkretisht brenda 18 muajve nga miratimi i ligjit. **Afati ligjor për të skadoi më 14 korrik 2021.**

Në gusht 2022, në Ditën Ndërkombëtare të Rinisë, Agjencia për Rininë dhe Sportet njoftoi zyrtarisht nisjen e procesit për krijimin e Strategjisë së re Kombëtare për të rinjtë. Strategjia e re do të përqendrohet në prioritetet e mëposhtme strategjike, përkatësisht pjesëmarrjen e të rinjve, informimin rinor, punën e të rinjve, arsimin, kulturën, shëndetin, punësimin dhe sipërmarrjen dhe sigurinë. Krahasuar me strategjinë e mëparshme, siguria është një prioritet i ri strategjik në tekst. Versioni përfundimtar i Strategjisë Kombëtare për të rinjtë u prezantua në maj 2023, dhe miratimi i saj pritet në periudhën e ardhshme. Sipas njoftimit, për të do të përgatiten dy plane veprimi, përkatësisht një për periudhën 2023-2025 dhe për periudhën 2025-2027.

³ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

⁴ Strategjia Kombëtare për Rininë 2016-2025 (e qasshme në:

http://ams.gov.mk/images/dokumenti/mladi/National_Youth_Strategy_2016-2025_eng.pdf)

STRATEGJI LOKALE PËR TË RINJË

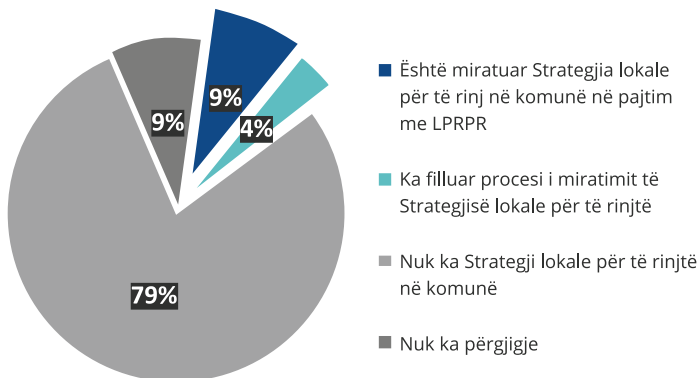
Strategjia lokale për të rinjtë është dokument strategjik i cili në përputhje me Strategjinë nacionale për të rinjtë, përcakton synimet dhe prioritetet afatmesme për zhvillimin e politikave rinore dhe promovimin e interesave rinore në nivel vendor dhe përcakton masat organizative, financiare dhe masat administrative për realizimin e tyre⁵. Ajo formon bazën për zhvillimin e politikave lokale rinore të komunës specifike në pesë vitet në të cilat është miratuar strategjia.

Strategjia lokale gjithashtu përmban Plan Veprimi për zbatim me aktivitete të përcaktuara, dinamikë, bartës të aktiviteteve dhe projeksione të mjeteve buxhetore, si dhe kushte dhe indikatorë vlerësimi për zbatimin e Strategjisë Lokale Rinore.

Sipas të dhënave të marra nga monitorimi i kryer, në 11 komuna janë bërë konsultime me të rinjtë për Strategjinë Lokale Rinore, ndërsa në 7 komuna është miratuar Strategjia Lokale Rinore, përkatësisht vetëm 8% të komunave.

Në këtë rast, po flasim për komunat Kriva Pallankë, Shtip, Koçan, Krushevë, Tearcë, Kërçovë dhe Ohër.

Sa i përket planeve të veprimit, vetëm 4 komuna janë përgjegjgur se kanë hartuar një plan veprimi.

⁵ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

SHËRBIMET RINORE

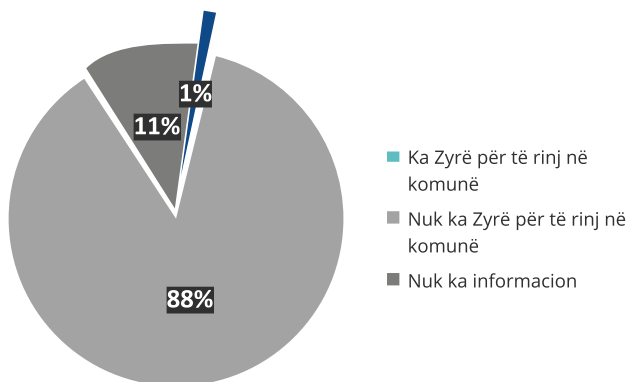
ZYRA RINORE

Zyrat rinore janë pika kryesore e qasjes për të rinjtë në nivel lokal, dhe prej andej koordinohet puna për të rinjtë nëpër komuna⁶. Nëpunësi i emëruar për rininë në komunë është paraparë të jetë personi përgjegjës për funksionimin e Zyrës rinore. Zyra rinore në komunë është vendi ku të gjithë të rinjtë nga komuna mund të drejtohen dhe të informohen për çështjet që kanë të bëjnë me rininë ndërkaq janë në kompetencë të komunës.

Sipas ligjit, të gjitha komunat janë të obliguara të themelojnë zyrën rinore jo më vonë se një vit nga dita e hyrjes në fuqi të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikën rinore. **Afati ka skaduar nga 14 janari 2021 dhe sipas informacioneve nga Agjencia për Rini dhe Sport, vetëm 1 komunë (në 1% të komunave) ka themeluar Zyrën rinore.** Lidhur me të dhënat e marra nga komunat, disa prej tyre ende kanë një dilemë se çfarë është një zyrë rinore, dhe çfarë është një qendër rinore, dhe përveç kësaj disa prej tyre që pretendojnë të kenë një zyrë rinore, nuk kanë një vendim për të konfirmuar ato të dhëna.

Sipas të dhënave të marra nga komunat, 6 prej tyre pretendojnë se kanë krijuar zyra rinore (7% e komunave), dhe sqarojnë se emërimi i nëpunësit rinor përcakton edhe rolin e tij për menaxhimin e zyrës rinore. Një shpjegim shtesë që ata përdorin është se zyra e të rinjve është zyra ku punon nëpunësi rinor, pa një vendim për themelimin e saj. Për më tepër, disa komuna kanë vendosur të caktojnë një zyrë për përdorimin e këshillit rinor lokal dhe ta konsiderojnë atë si zyrë për të rinjtë. **Përkundër këtij pretendimi, fotografia e vërtetë është se një zyrë rinore, siç përcaktohet në Ligjin për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore, ekziston vetëm në Komunën e Kumanovës.**

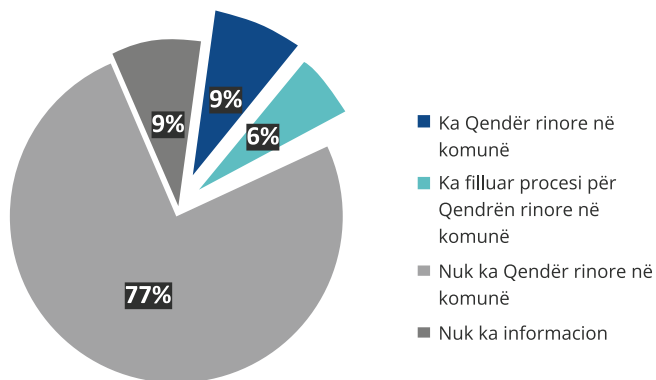
⁶ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

QENDRA RINORE

Qendrat rinore janë vende ku përgatiten dhe zbatohen programe që përmirësojnë mirëqenien e të rinjve, zhvillimin e jetës personale, sociale dhe profesionale të të rinjve, informacione me interes të rëndësishëm për të rinjtë dhe aspekte të tjera të jetës rinore⁷. Në pajtim me Ligjin për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore, secila komunë është e obliguar të themelojë një qendër rinore, brenda 5 viteve nga dita e hyrjes në fuqi të Ligjit. **Deri më tani, sipas përgjigjeve të marra nga komunat, ka qendra rinore në 7 komuna (9% e të gjitha komunave), në komunat: Qendër, Kumanovë, Probishtip, Shtip, Veles, Kavadar dhe Ohër.** Për sa i përket mënyrës se si funksionojnë qendrat rinore, hulumtimi ka treguar se deri më tani vetëm 3 qendra rinore kanë programin e tyre për punë, ndërsa në 2 qendra, përgatitja e programeve është në vazhdim.

Afati për këtë detyrim ligjor ende nuk ka skaduar.

⁷ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

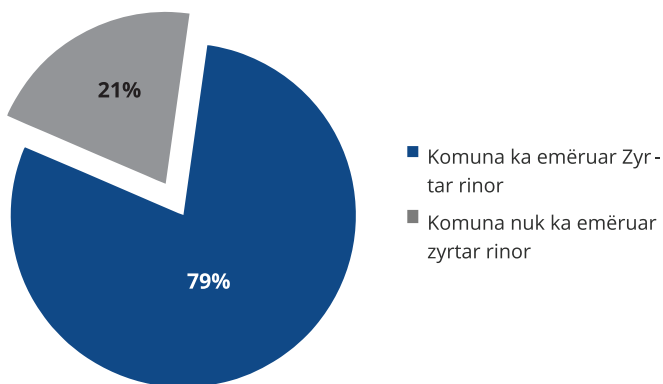
NËPUNËSIT RINOR

Në pajtim me Ligjin, të gjitha komunat gjithashtu kanë obligim që të caktojnë nëpunës për të rinjtë, përkatësisht një person i cili do të jetë përgjegjës për punën e Zyrës për të rinjtë, si dhe për koordinimin, zbatimin dhe monitorimin e çështjeve me interes për të rinjtë në kuadër të kompetencave të institucionit⁸.

Nëpunësit e emëruar për të rinjtë janë të qasshëm në faqen zyrtare të Agjencisë për Rini dhe Sport, së bashku me e-maillet e tyre, ku të të rinjtë mund t'i kontaktojnë. Në bazë të listës së publikuar, institucionet dhe komunat kanë shfaqur interesimin më të madh për zbatimin e këtij obligimi, i cili para së gjithash konsiston në emërimin e një personi tashmë të punësuar brenda institucionit, përkatësisht komunës.

Nga informacionet e disponueshme publikisht për nëpunësit e të rinjve⁹, mund të konstatohet se deri më tani janë emëruar 57 nëpunës rinor në institucionet shtetërore, përkatësisht organet e administratës shtetërore dhe 64 në komuna. Në përqindje, vetëm 79% e komunave kanë përmbushur të njëjtin detyrim.

Afati për zbatimin e këtij detyrimi ligjor skadon brenda një viti nga dita e hyrjes në fuqi të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikën rinore dhe skadon më 14 janar 2021 ndërsa në pajtim me të dhënat e mbledhura, detyrimi nuk është zbatuar plotësisht.

⁸ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

⁹ Nëpunës për të rinjtë në institucione dhe komuna (publikuar në nëntor 2021), në dispozicion

në: <<http://ams.gov.mk/wp-content/uploads/2021/11/Службеници-за-млади-институции-и-општини-АМС-ВЛАДА.pdf>>

QENDRA KËRKIMORE NË LIDHJE ME TEMA QË KANË TË BËJNË ME TË RINJTË NË AGJENCINË PËR RINI DHE SPORT

Në lidhje me krijimin e politikave përkatëse për të rinjtë, Ligji parasheh që Agjencia për Rini dhe Sport të krijojë një qendër kërkimore për tema të ndryshme që lidhen me të rinjtë¹⁰. Afati i përcaktuar me ligj për themelimin e qendrës hulumtuese skadon një vit pas hyrjes në fuqi të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikatat rinore, gjegjësisht 14 janar 2021.

Afati ka skaduar ndërsa në Agjencinë për Rini dhe Sport nuk është themeluar qendër kërkimore për tema që kanë të bëjnë me të rinjtë.. Nga aty sqarojnë se aktualisht bëhet ndryshim i sistematizimit të Agjencisë për Rini dhe Sport dhe priten pëlqimet e nevojshme nga institucionet tjera para themelimit të qendrës kërkimore, e cila do të jetë në kuadër të Sektorit të rinjtë në kuadër të Agjencisë.

Gjithashtu, ky detyrim i Agjencisë për të Rinj dhe Sport mund të zëvendësohet me partneritete strategjike me organizata rinore që kanë ekspertizë për të kryer kërkime mbi tema të ndryshme me interes për të rinjtë, me qëllim zhvillimin e politikave rinore që do të bazohen në prova. Në këtë mënyrë, Agjencia për Të Rinj dhe Sport do të forcojë bashkëpunimin dhe besimin e të rinjve, duke përfshirë informacionin për të rinjtë që do të vijnë nga vetë të rinjtë.

¹⁰ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

FINANCIMI

Ligji për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore përcakton se për zbatimin e këtij ligji nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut ndahen mjete në lartësi prej të paktën 0,3% në vit. Gjithashtu, nga buxhetet e komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe qytetit të Shkupit për të rinjtë, ndahen mjete në vlerë prej së paku 0,1% në vit¹¹.

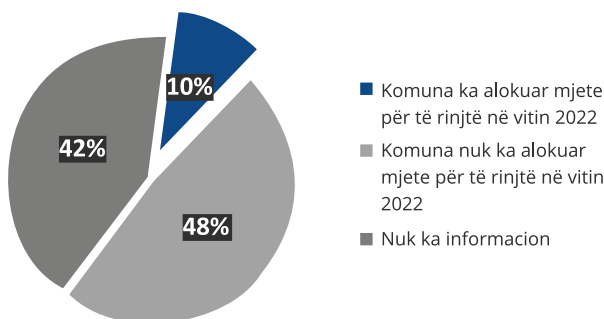
Për sa i përket financimit në nivel lokal, Komunat kanë detyrimin që të ndajnë së paku 0,1% të buxhetit komunal në baza vjetore.

Në vetë Ligjin, sipas formulimit aktual, nuk është e qartë se si alokohen mjetet e siguruar në nivel kombëtar, domethënë nëse 0.3% i referohen vetëm Agjencisë për Rini dhe Sport, ose nëse ato janë parashikuar edhe për institucione të tjera. Përveç kësaj, në mjetet e siguruar për komunat, është e paqartë nëse ato janë parashikuar për zbatimin e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore, pra për këshillat rinore lokale, qendrat rinore, zyrat rinore dhe politikat rinore në nivel lokal. Për këto arsye, monitorimi i shpenzimeve të mjeteve rinore në nivel lokal është një sfidë e vërtetë.

Për arsyet e mësipërme, ky raport monitorimi përpiqet të hulumtojë se sa prej komunave në përgjithësi kanë ndarë mjete për të rinjtë në vitin 2022, dhe sa kanë planifikuar për vitin 2023, duke kërkuar informacion specifik prej tyre, sa nga mjetet e alokuara kanë të bëjnë me zbatimin e dispozitave ligjore, domethënë këshillave rinore lokale, qendrave rinore, zyrave rinore dhe politikave rinore në nivel lokal.

Bazuar në të dhënat e siguruar konkluzioni është se në vitin 2022, vetëm 8 komuna (10%) ndanë mjete specifike për zbatimin e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore.

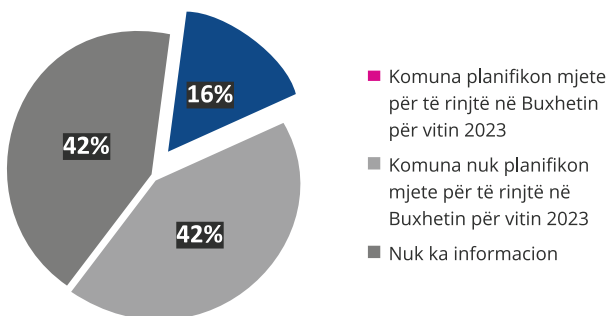
Mjetet e alokuara për LPRPR për vitin 2022

¹¹ Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore ("Gazeta zyrtare e RMV", nr. 10/2020)

Sa i përket krahasimit se sa komuna kanë shpenzuar mjete për zbatimin e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore, dhe sa prej tyre planifikojnë mjete për zbatimin e tij në vitin 2023, mund të shohim një rritje, por si një pyetje e hapur do të mbetet se sa prej tyre do të shpenzohen. **Për vitin 2023, numri i komunave nga 8 komuna u rrit në 13 (16%).** Për më tepër, ka shembuj të komunave që kanë ndarë buxhet, por nuk është përdorur, siç është Komuna e Vallandovës, e cila ndau 500,000 denarë për këshillin rinor lokal në vitin 2022, por ato mbetën të papërdorura.

Mjetet e planifikuara për LPRPR për vitin 2023

REKOMANDIME

- Zbatimi urgjent i dispozitave në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore, veçanërisht në nivel komunal;
- Thirrja dhe mbajtja e seancës mbikëqyrëse për zbatimin e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut;
- Forcimi i kapaciteteve të Agjencisë për Rini dhe Sport për zbatimin e Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore;

-
- Përfundimi i partneriteteve fillestare midis Agjencisë për Rini dhe Sport me organizatat rinore, organizatat për të rinjtë, organizatat ombrellë rinore për të përdorur ekspertizën e tyre për të kryer kërkime mbi tema të ndryshme me interes për të rinjtë, në mënyrë që politikat rinore të zhvillohen dhe të bazohen në prova;
 - Vendosja e dispozitave penale në ligj, dhe krijimi i mekanizmave për mbikëqyrjen e zbatimit të ligjit në nivel qendror dhe komunal;
 - Profesionalizimi i nëpunësve për të rinjtë në mënyrë që të njihen konkretisht me kompetencat dhe përgjegjësitë e tyre dhe të sigurohet qëndrueshmëria e kësaj pozite dhe jo rotacioni i saj ndërmjet punonjësve në institucion, përkatësisht komunë. Nëpunësit rinor duhet të jenë një pozicion pune i veçantë, jo kompetenca e shtuar e një personi me kompetenca të tjera.
 - Sqarim i rolit të zyrës rinore dhe si duhet të funksionojë.
 - Krijimi dhe zbatimi i programeve për ngritjen e kapaciteteve të përfaqësuesve të Këshillave Rinorë lokalë dhe nëpunës rinorë.
 - Krijimi i manualeve për procedurat administrative për krijimin dhe menaxhimin e mekanizmave dhe shërbimeve në kompetencë të Njësisë të Vetëqeverisjes Lokale.
 - Sqarimi i dispozitave të Ligjit në lidhje me financimin, gjegjësisht kur bëhet fjalë për Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, për përcaktimin e institucioneve specifike që do t'i marrin këto mjete për zbatimin e Ligjit. Sqarim i mëtejshëm se për çfarë përdoren këto mjete buxhetore, gjegjësisht nëse këto mjete i referohen vetëm zbatimit të Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore.
 - Vendosja e një zëri të posaçëm buxhetor ose programi për të rinjtë në buxhetet e komunave dhe institucioneve shtetërore, me qëllim që të jenë transparentë dhe të përgjegjshëm ndaj të rinjve për mënyrën se si shpenzohen dhe nëse ndahen realisht mjetet e përcaktuara në ligj.

